

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію та реферат Коваленка Віталія Валентиновича «Адміністративно-правове регулювання реалізації державної політики сталого розвитку економіки України» на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Ступінь актуальності обраної теми

Сталий розвиток економіки України потребує узгодженого вирішення економічних, соціальних та екологічних завдань, належного захисту прав учасників господарських відносин і відповідального використання національних ресурсів. Досягнення відповідних результатів залежить від якості правового регулювання, чіткого визначення компетенції органів публічної влади та послідовного виконання прийнятих державою рішень. Саме адміністративно-правові засоби забезпечують перехід від програмних цілей економічної політики до конкретних управлінських дій, адміністративних процедур, заходів контролю та відповідальності. Тому дослідження правових засад реалізації державної політики сталого розвитку економіки має безпосереднє значення для належного функціонування державного управління та розвитку адміністративно-правової науки.

Повномасштабна збройна агресія російської федерації проти України суттєво змінила умови здійснення економічної діяльності. Руйнування виробничої та енергетичної інфраструктури, вимушене переміщення населення і підприємств, порушення господарських зв'язків, зростання оборонних потреб та обмеженість бюджетних ресурсів вимагають своєчасних і обґрунтованих рішень органів державної влади. За таких обставин особливого значення набувають правове забезпечення економічної стійкості, підтримка підприємництва, збереження трудового потенціалу, запобігання нецільовому використанню публічних коштів та створення умов для відновлення територій. Відповідно адміністративно-правове регулювання має враховувати потреби оборони держави, життєдіяльності населення та довгострокового розвитку національної економіки.

Застосування особливих управлінських заходів в умовах воєнного стану потребує належного визначення їх правових підстав, меж, порядку здійснення та механізмів оскарження. Посилення державного впливу на економічні процеси має поєднуватися з дотриманням верховенства права, правової визначеності, пропорційності й рівності суб'єктів господарювання. Водночас необхідно забезпечити узгодженість дій органів державної влади та місцевого самоврядування, передбачуваність адміністративних процедур і дієвий контроль за реалізацією державних програм. Вирішення зазначених питань є важливим як для збереження довіри до державних інституцій, так і для формування сприятливих умов залучення інвестицій та повоєнного відновлення.

Європейська інтеграція України зумовлює необхідність узгодження національних підходів до регулювання економіки з міжнародними зобов'язаннями, стандартами захисту прав людини, прозорості публічного управління та раціонального природокористування. Використання зарубіжного досвіду воєнного і повоєнного відновлення потребує врахування особливостей національної правової системи, стану державних інституцій та можливостей фінансового забезпечення запропонованих заходів. Науковий аналіз відповідних моделей дозволяє визначити прийнятні для України інструменти стратегічного планування, економічного стимулювання й адміністративного контролю, а також оцінити правові умови їх упровадження.

Подальший розвиток адміністративно-правової науки в зазначеному напрямі пов'язаний із формуванням цілісного уявлення про механізм реалізації державної політики сталого розвитку економіки, взаємозв'язок його нормативних та організаційних складових частин, особливості правового статусу відповідних суб'єктів і критерії результативності їх діяльності. Практичного вирішення потребують питання усунення прогалин та неузгодженостей законодавства, підвищення ефективності контрольно-наглядової діяльності, забезпечення виконання державних програм і захисту економічних прав. Комплексне дослідження відповідних проблем створює підґрунтя для обґрунтованого вдосконалення адміністративного законодавства та правозастосовної практики.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача

Науковий рівень дисертаційного дослідження та наукових публікацій В. В. Коваленка відповідає вимогам, що висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Робота виконана у Національній академії внутрішніх справ у межах Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019); Стратегії національної безпеки України (Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020), Національної стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 р. № 119/2021), Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021 – 2026 роки (Указ Президента України від 27 вересня 2021 р. № 487/2021), Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року (Указ Президента України від 11 серпня 2021 р. № 347/2021), Плану заходів з післявоєнного відновлення та розвитку України (Указ Президента України від 21 квітня 2022 р. № 266/2022), Національної економічної стратегії на період до 2030 року (постанова Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 179), Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року (рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 27 грудня 2019 р. № 797), а також Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Міністерства освіти і науки на 2022 – 2026 роки (наказ МОН України від 3 лютого 2022 р. № 109).

Основні положення дисертації відображено в 36 публікаціях, серед яких: 1 монографія, 17 статей у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук; 5 статей у виданнях, проіндексованих у наукометричних базах Scopus та Web of Science Core Collection; 9 доповідей на науково-практичних конференціях; 4 – у колективних монографіях та навчальних посібниках. Вони відображають наукову новизну обраної В. В. Коваленком теми.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях

Ціла низка результатів і висновків, які з них випливають, були отримані вперше і мають достатній ступінь наукової новизни. Так, уперше запропоновано концепцію адміністративно-правового регулювання реалізації державної політики сталого розвитку економіки України як теоретичної моделі, що ґрунтується на міжнародно-правових актах, національному законодавстві, відомчому (міжвідомчому) регулюванні та відповідній правозастосовній практиці, поєднує цільові заходи нормативно-правового, організаційно-управлінського, інформаційно-виховного впливу на економічну, соціальну та екологічну сфери життєдіяльності суспільства з метою відтворення, примноження й збереження національного продукту (багатства), усунення (нейтралізації, мінімізації, послаблення) негативних чинників, реальних і потенційних загроз, детермінованих, у тому числі, військовою агресією РФ, з прийняттям уповноваженими суб'єктами публічної адміністрації ефективних правових і регуляторних рішень, здійсненням заходів контролю й нагляду згідно з національними програмними документами, міжнародними зобов'язаннями та правовими традиціями.

Визначено напрями імплементації кращих світових моделей (практик) та зарубіжного досвіду, зокрема визнано перспективним для впровадження у вітчизняне правове поле та правозастосовну діяльність позитивно адаптованих за кордоном підходів (моделей) правового регулювання реалізації сталого розвитку економіки на основі: поєднання стратегічного планування, жорстких екологічних стандартів та економічних стимулів (європейська модель); пріоритетного розвитку систем кредитування та інноваційної діяльності (американська модель); удосконалення форм і методів державного планування та контролю, запобігання тіньовій економіці й економічним правопорушенням (китайська модель).

Запропоновано критерії оцінювання ефективності адміністративно-правового регулювання реалізації державної політики сталого розвитку

економіки України, серед яких основними індикаторами є: якість правового регулювання економічних відносин; стан виконання державою євроінтеграційних програм, забезпечення основоположних прав і свобод людини та громадянина, дотримання принципу верховенства права у галузях економічної і дотичних напрямів діяльності; належне виконання (врахування) рішень ЄСПЛ та взятих Україною міжнародних зобов'язань; ефективні запобігання та протидія правопорушенням у сфері економіки та виявам корупції (із розробленням в авторських редакціях проєктів Стратегії правового регулювання і реалізації державної політики сталого розвитку економіки України в умовах воєнного стану та у післявоєнний період; змін та доповнень до Національної економічної стратегії на період до 2030 року).

Визначено межі, принципи та напрями підвищення ефективності контрольно-наглядової діяльності державних інституцій (службових і посадових осіб) у механізмі адміністративно-правового регулювання реалізації державної політики сталого розвитку економіки України на основі переходу від переважно карального до ризик-орієнтованого підходу, впровадження інформаційно-аналітичних систем, кращого поєднання засобів внутрішньої та зовнішньої (у тому числі міжрегіональної й міждержавної) взаємодії відповідних суб'єктів.

В історичній ретроспективі розкрито особливості адміністративно-правового регулювання реалізації державної економічної політики на теренах України та в інших країнах, у тому числі в умовах воєнних конфліктів (перша й друга світові війни; локальні воєнні кампанії другої половини ХХ ст.), а також у повоєнний період з огляду на специфіку правового режиму (статусу) окремих територій (прифронтові; повністю або частково окуповані; деокуповані) з визначенням характеру впливу відповідних чинників, а також оцінюванням особливих правових режимів з огляду на стан законодавства, політичні традиції, науковий інструментарій та перспективи правового регулювання.

Викликає певний інтерес й наукове бачення змісту й зв'язків елементів механізму адміністративно-правового регулювання реалізації державної політики сталого розвитку економіки України з виокремленням особливостей нормативно-правового й організаційно-управлінського забезпечення із

застосуванням відповідних юридичних процедур і засобів регуляторного (охоронного) впливу на економічні відносини; упорядкування базових принципів (засад) адміністративно-правового регулювання реалізації державної політики сталого розвитку економіки України з їх класифікацією на закріплені в законодавстві (конституційні та інші) й так звані неписані правила, які також сприяють правильному застосуванню при вирішенні спірних (колізійних) правових питань.

Також, на думку опонента, варто відзначити й наукове бачення шляхів і перспектив імплементації міжнародно-правових актів з регулювання реалізації державної політики сталого розвитку економіки з їх розподілом залежно від їх юридичної сили і правового значення в системі національного законодавства; підходи до оцінювання практики Європейського суду з прав людини в механізмі адміністративно-правового забезпечення реалізації державної політики сталого розвитку економіки України в разі порушень прав власності, на справедливий суд при вирішенні майнових спорів, захисту економічних (майнових) прав фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб; науково обґрунтовані прогнози подальшого вдосконалення адміністративно-правового регулювання реалізації державної політики сталого розвитку економіки України у повоєнний період (з досвіду інших країн) на основі перегляду місця й ролі держави в регулюванні економічних процесів, активізації інвестиційної політики, оновлення людського капіталу, дерегуляції (деформалізації) й спрощення адміністративних процедур для суб'єктів господарювання.

Отже, дисертація є першим комплексним монографічним дослідженням, у якому на доктринальному рівні розкрито комплекс вирішуваних актуальних питань адміністративно-правового регулювання реалізації державної політики сталого розвитку економіки України з розробленням на цій основі науково обґрунтованих теоретико-прикладних положень, спрямованих на вдосконалення адміністративного законодавства та правозастосовної практики в умовах воєнного стану та з огляду на перспективи повоєнного відновлення.

Публікації повністю відповідають предмету дослідження і вирішують завдання, поставлені в дисертації. Таким чином, дисертаційне дослідження

Коваленка Віталія Валентиновича виконане на високому науково-методичному і методологічному рівнях. Результати і положення дисертації, які виносяться на захист, відповідають усім вимогам положення на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук, є обґрунтованими та логічними, мають достатній ступінь наукової новизни та практичне значення, вирішують поставлену проблему.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Обґрунтованість результатів дослідження, положень та висновків дисертаційної роботи Коваленка Віталія Валентиновича не викликає жодних зауважень. Вони логічно випливають із тексту дисертаційного дослідження та базуються на власних судженнях автора, зібраних матеріалах, їх аналізі й узагальненні. Пропозиції, подані автором щодо вдосконалення адміністративного законодавства України та практики його застосування, оформлені належним чином, мають важливе теоретичне та практичне значення. Висновки дисертаційної роботи логічно поєднані з розділами й підрозділами роботи, підсумовуючи отримані результати.

Емпіричну базу дослідження становлять офіційна державна статистична звітність, дані Єдиного реєстру судових рішень, Єдиного реєстру досудових розслідувань, Державної судової адміністрації України та Верховного Суду за 2014 – 2025 роки; аналітичні матеріали Міністерства юстиції України, Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України, Бюро економічної безпеки України, Офісу Генерального прокурора, профільних міжнародних інституцій (Європейського суду з прав людини, Міжнародного валютного фонду, Європейського банку реконструкції та розвитку, Парламентської асамблеї Ради Європи та ін.); зведені дані вивчення 5 667 справ про адміністративні правопорушення та 799 кримінальних проваджень; результати опитувань 1 256 респондентів (економістів, фінансистів, юристів), проведених у 12 регіонах України (Вінницька, Волинська, Житомирська, Закарпатська, Івано-Франківська,

Київська, Львівська, Полтавська, Рівненська, Хмельницька, Дніпропетровська області та місто Київ).

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності

Обрана Коваленком Віталієм Валентиновичем тема дисертаційного дослідження «Адміністративно-правове регулювання реалізації державної політики сталого розвитку економіки України» є своєчасною та важливою, у ній розв'язано комплексну науково-прикладну проблему вдосконалення засад адміністративно-правового регулювання реалізації державної політики сталого розвитку економіки України з розробленням пропозицій і рекомендацій правового, організаційно-управлінського та практичного характеру в умовах дії правового режиму воєнного стану та з огляду на перспективи повоєнного відновлення.

Результати дослідження, що виносяться на захист, отримані завдяки всебічному використанню комплексного підходу, який передбачає поєднання низки різноманітних методів наукового пізнання – загальнонаукових та спеціально-наукових. Методологічну основу дисертації становить діалектичний метод, за допомогою якого оцінено сучасний стан та інші теоретико-прикладні показники і критерії правового регулювання та реалізації державної політики сталого розвитку економіки України (розділи 1 – 4). Зі свого боку, догматичний метод дозволив з'ясувати зміст і сутність адміністративно-правових понять та сформулювати їх тлумачення в умовах сталого розвитку економіки (підрозділ 1.1); аналізу та синтезу – надати характеристику стану наукових досліджень, що стосуються предмета дослідження (підрозділ 1.2); формально-логічний – обґрунтувати зміст та особливості методології досліджень, пов'язаних із науковою роботою (підрозділ 1.3); індукції та дедукції – здійснити адміністративно-правову та інші характеристики діяльності, що стосуються правового регулювання та реалізації державної політики сталого розвитку економіки України (підрозділ 2.1); системно-структурний – визначити стан нормативно-правового забезпечення у механізмі адміністративно-правового регулювання реалізації

державної політики сталого розвитку економіки України (підрозділ 2.2); гіпотетично-дедуктивний – з'ясувати сутність, роль і місце принципів у правовому регулюванні та реалізації даного виду державної політики України (підрозділ 2.3); порівняльно-правовий – встановити сутність і спрямованість міжнародно-правових актів, а також з'ясувати зміст зарубіжного досвіду та його вплив на сталий розвиток економіки України (підрозділи 3.1 – 3.3); моделювання та соціального натуралізму – обґрунтувати головні шляхи і напрями вдосконалення правового механізму забезпечення, регулювання та реалізації державної політики сталого розвитку економіки України (розділ 4); екстраполяції – довести необхідність підвищення ефективності діяльності контрольно-наглядових органів за вказаним процесом (підрозділ 4.3); сходження від абстрактного до конкретного – виокремити критерії оцінювання та прогнозування ефективності діяльності, що стосується предмета даного наукового дослідження, з урахуванням євроінтеграційних процесів і вимог (підрозділ 4.4). Крім того, за допомогою статистичних методів визначено стан, рівень і закономірності розвитку, а також вплив процесу правового регулювання і реалізації на ефективність сталого розвитку економіки України (вступ, розділи 1 – 4, висновки, додатки), а соціологічні методи застосовані з метою вивчення думок різних категорій респондентів з означеної тематики дослідження (економістів, фінансистів і юристів (усього 3 768 осіб)), а також для здійснення аналізу та обробки інших зібраних емпіричних і статистичних відомостей (розділи 1 – 4).

Методологічні підвалини таких досліджень, як аргументується у роботі, мають передбачати раціональне поєднання емпіричних та теоретичних методів. Адже перші є ефективним знаряддям отримання й підтвердження фактичної інформації, пов'язаної з конкретними ситуаціями, подіями, обставинами, статистичними даними, матеріалами правозастосовної практики та результатами соціологічних опитувань. Для обґрунтування ж загальних положень чи висновків доцільно застосовувати інструментарій теоретико-критичного, формально-юридичного, системного та порівняльно-правового аналізу, що базується на закономірних принципах побудови аргументаційних процедур. Тим самим забезпечується принциповий

характер таких висновків, який неможливо обґрунтувати лише емпіричними спостереженнями окремих явищ чи шляхом статистичних досліджень.

Проведене дослідження дозволило автору вирішити низку теоретичних та практичних адміністративно-правових проблем реалізації державної політики сталого розвитку економіки України, зокрема щодо вдосконалення правової основи, визначення концептуальних засад відповідного адміністративно-правового механізму, систематизації його організаційно-управлінського забезпечення та базових принципів, використання позитивного зарубіжного досвіду й практики Європейського суду з прав людини, підвищення ефективності контрольно-наглядової діяльності, розроблення критеріїв оцінювання ефективності адміністративно-правового регулювання та адаптації відповідного механізму до умов воєнного стану й повоєнного відновлення України.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження

Сформульовані й аргументовані у дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації впроваджено й надалі можуть бути використані в:

науково-дослідній роботі – для подальших наукових досліджень актуальних проблем адміністративно-правового регулювання реалізації державної політики сталого розвитку економіки України, розроблення проєктів відповідних державних концепцій, стратегій і цільових програм, підвищення ефективності запобігання адміністративним і кримінальним правопорушенням у сфері економіки;

законотворчій діяльності – науково обґрунтовані напрями вдосконалення законодавчого регулювання реалізації державної політики сталого розвитку економіки України, у тому числі в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення;

сфері правозастосування – для розроблення й фахового вдосконалення відомчих (міжвідомчих) нормативно-правових актів, підготовки методичних рекомендацій з питань правового та організаційно-управлінського (у тому

числі контрольно-наглядового) забезпечення реалізації державної політики сталого розвитку економіки України;

освітньому процесі – для підготовки підручників, лекцій, навчальних і практичних посібників, методичних рекомендацій, тестових завдань і дидактичних матеріалів з курсів адміністративного і фінансового права, економічної безпеки, а також у межах розробленого спеціального курсу «Державна політика сталого розвитку економіки України в умовах воєнного стану» під час проведення різних видів занять (тренінгів) з відповідних дисциплін у процесі підготовки бакалаврів та магістрів за спеціальністю 081 «Право» та в системі підвищення кваліфікації.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача

Незважаючи на загальну позитивну оцінку роботи, дисертація містить окремі дискусійні питання, які потребують додаткової аргументації чи роз'яснення автором під час прилюдного захисту, зокрема:

1. У розділі 1 автор обґрунтовує власне визначення поняття адміністративно-правового регулювання реалізації державної політики сталого розвитку економіки України та його системоутворюючі ознаки. Водночас потребує додаткового роз'яснення співвідношення сталого розвитку економіки з її зростанням і збереженням позитивних тенденцій, які покладено в основу запропонованого визначення. Звернення до етимологічного розуміння сталості як збереження однакової форми та складу бажано було б доповнити аргументацією щодо здатності економічної системи змінюватися й адаптуватися до воєнних викликів зі збереженням соціальних та екологічних умов розвитку.

2. У підрозділі 2.3 «Організаційно-управлінське забезпечення у механізмі адміністративно-правового регулювання реалізації державної політики сталого розвитку економіки України» до системи суб'єктів економічних правовідносин віднесено органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства та фізичних осіб-підприємців, а

контрольно-наглядові й аудиторські органи розглянуто також серед учасників таких відносин. Запропонований підхід потребує концептуального розмежування правового статусу суб'єктів, які мають владні повноваження щодо формування та реалізації державної економічної політики, і суб'єктів господарювання, які виконують відповідні приписи та реалізують власні права й законні інтереси. Бажано додатково обґрунтувати критерій віднесення Рахункової палати та Державної аудиторської служби України саме до учасників досліджуваних відносин, ураховуючи самотійний характер їх законодавчо визначеної компетенції.

3. У підрозділі 3.2 «Зарубіжний досвід правового регулювання реалізації державної політики сталого розвитку економіки в умовах воєнного стану» проведено порівняльний аналіз досвіду різних держав та обґрунтовано можливість використання європейських, американських і китайських підходів до регулювання економічних процесів. Водночас потребують додаткової аргументації критерії відбору конкретних правових інструментів для впровадження в Україні та межі їх сумісності між собою. Організація державного управління, правові традиції, способи захисту приватної власності та інституційні умови застосування відповідних заходів у досліджуваних країнах істотно різняться. Тому авторів бажано було б чіткіше визначити, які саме законодавчі положення або адміністративні процедури пропонується запозичити, які потребують адаптації та які можуть бути застосовані лише за наявності додаткових правових і ресурсних передумов. Відповідне обґрунтування посилило б практичну спрямованість порівняльно-правових результатів дослідження.

4. Дисертантом сформульовано пропозиції щодо вдосконалення зовнішнього й внутрішнього аудиту, інформаційного обміну та взаємодії з правоохоронними органами (підрозділ 4.2). Водночас проголошений перехід до ризик-орієнтованого підходу бажано було б докладніше розкрити через конкретні адміністративні процедури й узгодження таких із гарантіями прав суб'єктів господарювання, зокрема можливістю ознайомлення з підставами перевірки та оскарження прийнятих рішень. Конкретизація дозволила б оцінити, яким чином запропоновані зміни забезпечуватимуть запобігання

порушенням і водночас зменшуватимуть необґрунтоване адміністративне навантаження на господарську діяльність в умовах воєнного стану.

5. У підрозділі 4.3 «Удосконалення критеріїв оцінювання ефективності адміністративно-правового регулювання реалізації державної політики сталого розвитку економіки України» автор пропонує систему критеріїв, що охоплюють виконання євроінтеграційних програм і міжнародних зобов'язань, забезпечення прав людини та рівності суб'єктів господарювання, запобігання правопорушенням і відповідність державних програм національним інтересам. Водночас потребує подальшого обґрунтування порядок практичного застосування цієї системи, а саме бажано визначити для основних критеріїв конкретні показники, джерела даних, періодичність оцінювання та суб'єктів, відповідальних за його проведення, а також пояснити спосіб узагальнення результатів. Особливо важливо розмежувати показники якості адміністративно-правового регулювання і загальні результати економічної діяльності, на які впливають воєнні втрати, міжнародна допомога та інші чинники.

Такі зауваження і побажання, зрозуміло, не вичерпують дискусії й щодо інших положень і висновків дисертанта, яка, очевидно, буде продовжена під час захисту. Вони мають локальний, переважно дискусійний характер і загалом не впливають на позитивну оцінку дисертаційного дослідження.

Відсутність порушень академічної доброчесності

У ході вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Дисертаційна робота Коваленка Віталія Валентиновича є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

***Оцінка змісту дисертації, її завершеність в цілому, оформлення.
Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам***

1. Дисертація Коваленка Віталія Валентиновича «Адміністративно-правове регулювання реалізації державної політики сталого розвитку економіки України» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, яка містить нові доктринальні положення й науково-обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують важливу науково-прикладну проблему, яка має вагоме значення для розвитку вітчизняної юридичної науки, є суттєвим внеском для адміністративного права, має виражене практичне значення, сприяє підвищенню ефективності адміністративно-правового регулювання реалізації державної політики сталого розвитку економіки України в умовах воєнного стану та з огляду на перспективи повоєнного відновлення.

2. Зміст дисертації відповідає заявленій дисертантом науковій спеціальності, робота пройшла належну апробацію. Дисертація є самостійною, завершеною працею. Дослідження підготовлено зрозумілою, юридично і літературно грамотною мовою. Оформлення дисертації та реферату загалом відповідає встановленим вимогам. Реферат відображає зміст, основні положення, висновки та пропозиції, сформульовані в роботі.

3. Викладене вище дає підстави для остаточного висновку про те, що дисертація та реферат Коваленка Віталія Валентиновича «Адміністративно-правове регулювання реалізації державної політики сталого розвитку економіки України» відповідають вимогам Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, а їх автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

**Начальник Головного управління
Національної поліції в Луганській області,
доктор юридичних наук, професор**

Олександр МОРГУНОВ

